

Mangouras gegn Spáni - Yfirdeild

Dómur frá 28. september 2010

Mál nr. 12050/04

5. gr. Réttur til frelsis og mannhelgi

Handtaka. Lausn gegn tryggingu. Fjárhæð tryggingar.

1. Málsvæði

Kærandi, Apostolos Ioannis Mangouras, er grískur ríkisborgari. Hann var skipstjóri olíuflutningaskipsins Prestige, en í nóvember 2002 láku 70.000 tonn af olíu, sem skipið var að flytja, í Atlantshafið undan ströndum Spánar, þegar gat kom á skipsskrokkinn. Olíulekinn olli miklum umhverfisspjöllum og áhrif hans á gróður og dýralíf varði í marga mánuði og náði allt að ströndum Frakklands. Í kjölfarið hófst sakamálarannsókn á atvikinu og var kærandi úrskurðaður í gæsluvarðhald með möguleika á að losna gegn greiðslu þriggja milljóna evra tryggingar.

Kærandi sat í gæsluvarðhaldi í 83 daga eða þar til tryggingin hafði verið greidd af tryggingafélagi útgerðarinnar. Spænsk yfirvöld heimiluðu síðar kæranda að snúa aftur til Grikklands gegn því skilyrði að grísk yfirvöld héldu uppi því reglubundna eftirliti sem hann hafði sætt á Spáni. Kærandi þarf því m.a. að tilkynna sig á tveggja vikna fresti á lögreglustöð.

Sakamáli hans á Spáni er enn ólokið.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að sú fjárhæð sem spænsk yfirvöld kröfðust að greidd yrði í tryggingu hefði verið of há og í engu samræmi við aðstæður hans og því brot á rétti hans til frelsis og mannhelgi samkvæmt 3. mgr. 5. gr. sáttmálans. Deild dómstólsins komst einróma að þeirri niðurstöðu í dómi frá 31. mars 2009 að ekki hefði verið brotið gegn 5. gr. sáttmálans af hálfu spænskra yfirvalda. Þann 5. júní 2009 var málinu vísað til yfirdeildar dómstólsins

Niðurstaða

Dómstóllinn ítrekaði að samkvæmt 3. mgr. 5. gr. sáttmálans væri aðeins hægt að krefjast tryggingar jafnlengi og ástæður, sem réttlættu gæsluvarðhald, væru enn fyrir hendi, og yfirvöldum bæri bæði að sjá til þess að hún væri hæfilega ákvörðuð og taka ákvörðun um hvort áframhaldandi gæsluvarðhald yfir hinum ákærða væri nauðsynlegt. Þó svo að við ákvörðun um upphæð tryggingar ætti aðallega að miða við fjárhagslega stöðu hins ákærða væri ekki óréttlátt í sumum tilfellum að taka tillit til þess tjóns sem ákærða væri gefið að sök að bera ábyrgð á. Kærandi hafði verið sviptur frelsi í 83 daga og var síðan sleppt eftir að bankatrygging sem nam þremur milljónum evra hafði verið lögð fram.

Þegar tryggingin var ákvörðuð höfðu spænskir dómstólar litið til hugsanlegrar hættu á að kærandi myndi flýja land og nauðsynjar þess að tryggja að hann mætti fyrir dóm við meðferð sakamálsins. Dómstóllinn leit til persónulegra aðstæðna kæranda sem og alvarleika þeirra brota sem hann var sakaður um, áhrifa slyssins á almenningssálitið og starfsumhverfis kæranda, þ.e. sjóflutninga á olíu. Taka þyrfti tillit til breyttra aðstæðna þegar túlkuð væru skilyrði 3. mgr. 5. gr. sáttmálans, þ.e. vaxandi og réttmæts ótta, bæði í Evrópu og á alþjóðavettvangi, við umhverfisglæpi og tilhneigingu ríkja til að beita refsivíðurlögum í þeim tilgangi að framfylgja skyldum Evrópu- og þjóðaréttar á sviði umhverfismála.

Dómstóllinn taldi ekki hægt að útiloka tillit til starfsumhverfis, þar sem slys eða atvik eiga sér stað, þegar trygging væri ákvörðuð til þess að tryggja að ráðstöfunin skilaði tilætluðum árangri. Þegar litið væri til óvenjulegs eðlis máls kæranda og þess umfangsmikla tjóns sem varð á lífríkinu af völdum olíulekans, sem var einn sá mesti sem upp hafði komið, væri varla óvænt að dómsyfirvöld hefðu ákvarðað tryggingu í samræmi við skaðann sem slysið olli. Ekki var talið öruggt að trygging sem miðaði einungis við fjárhagsstöðu kæranda myndi nægja til að tryggja að hann kæmi fyrir dóm. Þar að

auki hafði sú staðreynd að tryggingafélag útgerðarinnar greiddi tryggingarféð rennt frekari stöðum undir þá ákvörðun spænskra dómstóla að miða við starfsumhverfi kæranda þegar þeir ákváðu fjárhæð tryggingarinnar þar sem augljóslega voru tengsl og samband milli kæranda og þess aðila sem greiddi trygginguna.

Spænskir dómstólar höfðu því, að mati dómstólsins, tekið nægjanlegt tillit til aðstæðna kæranda, þegar þeir ákvörðuðu trygginguna, sérstaklega stöðu hans sem starfsmanns útgerðarinnar, faglegs sambands hans við þann sem greiddi trygginguna, þjóðernis hans og fasts aðseturs sem og lítilla tengsla hans við Spán og aldurs kæranda. Í ljósi sérstöðu málsins og mikilla umhverfis- og efnahagslegra afleiðinga slyssins var talið rétt af spænskum yfirvöldum að taka tillit til alvarleika brotsins og umfangs þess tjóns sem rekja mátti til gerða kæranda þegar þau ákváðu fjárhæð tryggingarinnar. Í samræmi við þetta var niðurstaða dómstólsins að ekki hefði verið brotið gegn rétti kæranda samkvæmt 5. gr. sáttmálans.

Sjö dómarar af sautján skiluðu séráliti.